

Mihailo Kotoranin postaje barski arhiepiskop

CXXXII

¹⁵⁴*Mihail, kanonik Kotorski, postavljen za Barskog arhiepiskopa Reg. god. II ep. 63.*

Episkop Martin etc. vrlom poštovanom bratu Mihailu, Barskom arhiepiskopu pozdrav etc. Iz prihvaćene marljivosti, pokornosti u službi neprestano brinemo da crkve obogaćujemo duhovnim i svjetovnim povlasticama, a najviše preko dužne brige njihovih manastira da ih korisno posavjetujemo u oskudici, koja se vidi zbog nedostatka brige pastora. Zato, nedavno pošto su u Barskoj crkvi, koja je ostala bez pastora zbog smrti dobro upamćenog Barskog arhiepiskopa T. u različitim vremena sukcesivno vršeni izbori od samih različitih mnogobrojnih poznatih ličnosti, najzad od nekih koji su na ovaj način izabrani prije konfirmacije za ovu pruženu beneficiju da stupe na put vječnosti, a i ostalima kojima preko službenih izvještavanja kakva je dobit za njih od ovakvih izbora, Kapitul imenovane crkve zbog budućeg pontifičkog zastupanja, svima pozvanima, koji su željeli, trebalo ili mogli na vrijeme da prisustvuju, odredio je dan za to da se sastanu na jednom mjestu u jednom danu koji je bio određen za to. Kapitolu same crkve i, napokon, želeći da se pristupi izboru putem kompromisa, kanonicima Zeti i Natalu umjesto same crkve dozvolili su jednodušnu moć o pastoru za samu crkvu, zavjetujući se da prihvate za arhiepiskopa onoga koga sami kanonici budu izabrali: ovi su se udaljili na stranu i najzad prema razboritim zaslugama tih osoba, koje su se toliko podudarale po težini i časti, odlučili su se za tebe, tada Kotorskog kanonika, i pomenuti Zeta je u svoje ime i u ime svog kolege u pomenutom Kapitolu odredio zahtjev za tebe i zahtijevao je tvoj izbor. Zatim, pošto je na pomenu ovakav kapitulski izbor predstavljen nama, oni sami su ponizno tražili da se potvrdi, a ti, želeći da izbjegneš teret starješinstva po zakonu, ako ti od ovog izbora, slavnog za tebe, nešto treba, slobodno i po svojoj volji da se prepustiš rukama Albanskog episkopa kome to posebno povjeravamo. Zato mi, pošto smo za to određeni, prihvatajući ovu resignaciju i brinući o koristi same crkve treba da uslužimo zavjetnim darom utjehe njene božanske udovičke suze, slijedeći štete koje nastupaju za nju samu, posebno na tebe muža, koji ima vjerodostojnu slobodu odlučivanja, čistotu života, i koji je vrijedan, pohvaljen u dostojanstvu običaja, brižljiv i promišljen u duhovnim i svjetovnim stvarima, poštovan po svojim stečenim zaslugama, prihvaćen od najvoljenijeg nam u Hristu sina... slavnog kralja Srbije, i Klera i naroda Barskog, uputili smo oči našeg razuma. Zato, nadajući se da će se pomenuta crkva Božjom voljom, sa tvojom službom upravitelja potpuno radovati srećnim duhovnim i svjetovnim darovima, tebe po savjetu naše braće postavljamo za arhiepiskopa i pastora Barske crkve, a poslije ćemo ti preko vrlupoštovanog našeg brata... Tuskulanskog episkopa dodijeliti službu posvećivanja. Stoga tvome bratstvu preko apostolskih spisa nalažemo, dokle god se smjerno prihvataju u službi ovakvog teškog zadatka, koji ti je od Boga nametnut, smjernim duhom da požuriš da pređeš pomenutoj Barskoj crkvi i da povjereno ti stado napasaš govorom, djelom i primjerom, i da se navedena Barska crkva tvoja vjerenica ukrašava raznolikošću vrlina, i da nastojiš da je umnožavaš nebeskim i zemaljskim darovima, jer zbog toga i zbog drugih tvojih svetih djela zaslužuješ da u posljednjem istinitom trenu budeš pozvan sa izabranima u vječna boravišta. Datum kod Monteflaskona X decembarskih kalenda, pontifikata našeg u godini drugoj.

U. e. m. vječnim sinovima... arhidakonu i kapitolu barskom, narodu Barske opštine i svim sufraganima Barske crkve i najdražem u Hristu sinu... Kralju Srbije. (1282)

¹⁵⁴ Theiner, 98-99.

CXXXII.

Michael canonicus Catharensis ecclesiae Antibarensis in archiepiscopum praeficitur. Reg. An. II. ep. 63.

MARTINUS EPISCOPUS etc. Venerabili fratri Michaeli Archiepiscopo Antibarensi, salutem etc. Ex suscepto servitutis officio sollicitudine pulsamur assidua, ut ecclesias spiritualibus et temporalibus commodis augeamus, et earum maxime per debite provisionis ministerium necessitatibus consulamus salubriter, quae dinoscuntur pastoris solatio destitute. Dudum siquidem, cum in Antibarensi ecclesia per obitum bone memoriae T. Antibarensis Archiepiscopi vacante pastore diversis temporibus electiones fuissent successive de ipsis variis multiplices celebrate, tandem nonnullis ex electis huiusmodi ante confirmationis super hoc obtentum beneficium viam universe carnis ingressis, reliquis vero renuntiantibus iuri, si quod erat eis ex electionibus huiusmodi acquisitum, Capitulum ecclesiae praedictae pro futuri substitutione pontificis, vocatis omnibus, qui voluerunt, debuerunt et potuerunt commode interesse, die ad hoc prefixa in Capitulo ipsius ecclesiae convenientes in unum, ac tandem ad electionem huiusmodi per viam compromissi procedere cupientes, Zeta ac Nathali Canonicis ipsius ecclesiae providendi ea vice de pastore ipsi ecclesiae concesserunt unanimiter potestatem, promittentes illum in Archiepiscopum recipere, quem ipsi ducerent eligendum: qui huiusmodi potestate recepta secedentes in partem, et demum consideratis meritis personarum, quae tanto congruerent oneri et honori, in te tunc Canonicum Catharensem suum direxerunt consensum, et praefatus Zeta suo et eiusdem sui college nomine te in dicto Capitulo in Antibarensem Archiepiscopum postulando elegit, et eligendo etiam postulavit. Porro cum praefati Capitulum electionem huiusmodi presentatam nobis ex parte ipsorum postulassent humiliter confirmari, tu fugere cupiens presidentie onus, iuri, si quod tibi ex electione huiusmodi de te celebrata compete-
bat, in manibus Venerabilis fratris nostri Episcopi Albanensis, cui hoc specialiter commisimus, sponte ac libere resignasti. Nos itaque huiusmodi resignatione recepta, de salubri, ut tenemur, provisione ipsius ecclesiae cogitantes, ut eius diutine viduitatis lacrimas dono votive consolationis siccarem, ipsius per consequens dispendiis occurrentes, in te virum utique, ut habet assertio fidedigna, munditia vite et morum gravitate laudabilem, in spiritualibus providum et temporalibus circumscriptum, dilectumque, tuis exigentibus meritis, Carissimo in Christo filio nostro ... Regi Serbie Illustri, ac Clero et populo Antibarensi acceptum, direximus oculos mentis nostrae. Quapropter sperantes, quod praedicta ecclesia, auctore domino, tuae gubernationis ministerio spiritualiter et temporaliter donis optate prosperitatis gaudebit, te de fratrum nostrorum consilio eidem ecclesiae Antibarensi in Archiepiscopum praefecimus et pastorem, tibi postmodum fecimus per Venerabilem fratrem nostrum ... Episcopum Tusculanum munus consecrationis impendi. Quocirca fraternitati tuae per apostolica scripta mandamus, quatenus huiusmodi oneris iniunctum tibi a domino ministerium suscipiens reverenter, ad praedictam ecclesiam Antibarensem in humilitate spiritus te transferre procures, et gregem tibi creditum sic pascas sermone et opere ac exemplo, et dictam ecclesiam Antibarensem sponsam tuam ornare varietate virtutum, et augere studeas muneribus celestibus et terrenis, quod ex hoc et aliis tuis piis actionibus ad aeterna tabernacula merearis vocari in extremo examine cum electis. Datum apud Montemfiasconem x. Kalendas Decembris, Pontificatus nostri Anno Secundo.

In e. m. Dilectis filiis ... Archidiacono et Capitulo Antibarensi, Populo Civitatis Antibarensis et universis Suffraganeis ecclesiae Antibarensis, et Carissimo in Christo filio ... Regi Serbie.

Spor oko posjeda sa Svačom

1284, 9. septembra. "U manastiru s. Salvatora u Baru".¹⁵⁵

"Dompnius Kotorški episkop" Petra, Svačkog episkopa, "u parnici koja se odvijala ili se odvija između nas i našeg kapitula sa jedne strane i arhiepiskopa (Mihaila) Barskog i njegovog kapitula sa druge strane o pripadnosti Bres(kv)enske", nije prihvatio za sudiju, prvo, zato što je episkop Petar sufragani samog arhiepiskopa, zatim, jer su pontifička pisma, kojima se Petar određuje za sudiju protivna "preko monaštva" Barskom arhiepiskopu, pa kaže "ranije razmatranu crkvu ili plebs koji treba podložiti njenoj jurisdikciji, mora da se dokaže". Svjedoci: magister Tomazije iz Firma, brat Gregorije iz dubrovačkog reda s. Benedikta, prezviter Pavle. Napisao Toma iz Firma, zakonski notar Kotorške komune.

Arhiepiskop barski u Italiji

¹⁵⁶Treće godine poslije prihvatanja arhiepiskopata boravio je u Italiji, što se sigurno doznaje iz diplome Indulgencija, sa kojima je Dukljanski, zajedno sa Dubrovačkim i drugim episkopima, darovao "manastir u crkvi Sv. Marije iz Burga", kako izgleda iz dijeceze Patavie; sigurnost ove diplome javno je oglasio svojim pismom "Giljeljmo Viziani, vikar poštovanog gospodara Bernarda, milošću Boga i Apostolske stolice episkopa Padovanskog etc. Da saznaju svi, i pojedini Hristovi vjernici, koji će imati pred očima ovo pismo da cijenjenu gospodari... Barski arhiepiskop, i Dukljanski, i Dubrovački, i episkopi... Amelienski etc. Dat. Rima u godini Gospodovoj 1286, Pontifikata gospodara pape Honorija IV u godini drugoj."

¹⁵⁵ Res Albaniae, 146-47.

¹⁵⁶ Farlati, VII, 45-46.

1284, 9. septembris. „In monasterio s. Salvatoris de Antibaro.“

„Dompnius episcopus Cattarensis“ Petrum episcopum Souaccinensem „in causa, que vertitur seu verti speratur inter nos et nostrum capitulum de una parte et archiepiscopum [Michaele]m Antibarensem et suum capitulum ex altera super subiectione ecclesie Bres[coui]ensis“ iudicem non agnoscit, primo namque Petrus episcopus ipsius archiepiscopi est suffraganeus, porro litterae pontificis, quibus Petrus iudex instituitur, obtentae sunt „per subreptionem“, archiepiscopo Antibarensi „prelibatam ecclesiam seu plebem ad eius iurisdictionem spectare“ dicente. Testes: magister Thomasius de Firmo, frater Gregorius Ragusanus de ordine s. Benedicti, presbyter Paulus. Scripsit Thomas de Firmo communis Cattarensis iuratus notarius.

Anno tertio post susceptum Archiepiscopatum in Italia versabatur, ut constat ex diplomate Indulgentiarum, quibus Diocensis una eum Ragusino, & aliis Episcopis donavit *Monasterium & Ecclesiam S. Mariae de Burgo*, diocesis, ut videtur, Patavinæ; cuius diplomatis fidem suis litteris promulgavit *Guillelmus Visiani Vicarius Ven. Dni Bernardi Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopi Paduani &c. Noverint omnes & singuli Christifideles presentes litteras inspecturi, quod Venerabiles Dni. . . . Archiepiscopus Antrebatensis, & Diocensis, & Ragusinensis, & Episcopi Ameliensis &c. Dat. Romæ anno Dni MCLXXXVI. Pontificatus*

Dni Papæ Honorii IV. anno secundo.

Papa Nikolaj arhiepiskopu barskom

*(1290) 13. decembra. Kod Starog grada.*¹⁵⁷

Nikolaj IV papa (Mihailu) Barskom arhiepiskopu naređuje da sa đakonom Matejom iz Ulcinja, u čiji se zakonski stalež sumnja, pošto je "još kao malo dijete bio ostavljen pred vratima crkve Sv. Jovana Ulcinjskog", od neke gospođe bio odnjegovan, u duhu pobožnosti za prezviterat i dužnu beneficiju da se stara.

Papa Nikolaj barskom arhiepiskopu

CXLVIII

¹⁵⁸*Barskom arhiepiskopu, da se ovim povodom postara za episkopa Sardenske crkve Reg. god. IV. ep. 70.*

Episkop Nikolaj etc. vrlo poštovanom bratu Barskom arhiepiskopu pozdrav etc. Tvoje nas je bratstvo izvijestilo da je Sardenska crkva, koja je potčinjena Barskoj, već toliko vremena upražnjena, i pošto se briga o njoj u Apostolskoj stolici umanjila, prenosimo da je poslije Kapitul same Sardenske crkve složno izabrao voljenog sina Tanusija, arhiprezvitera Dukljanske crkve za svog i njenog episkopa i pastora. Zato si smjerno zatražio od nas, pošto je poznato da se pomenuta Sardenska crkva nalazi među opakim narodom i pomenuti Kapitul zbog udaljenosti mjesta, teških puteva i tereta siromaštva, kojima je svakako opterećen, ne može zbog toga da dođe pomenutoj stolici. Što se tiče same crkve da ne bi, lišena uprave pastora, pretrpjela velike gubitke, nastojimo da se brižnom milošću dobrote zbrine. Stoga, ne želeći da pomenuta Sardenska crkva teško strada zbog defekta Rektora a zbog marljivosti tvoga poštenja, puno pouzdanje u Bogu tebi i brizi za ovo, po savjetu i odobravanju voljenih sinova... priora Propovjednika... Gvardijana reda Male braće od regulara same Sardenske crkve o prikladnoj ličnosti, koja je dostojna takvog tereta i počasti, nastojimo da oko toga opteretimo tvoju savjest, da učiniš njemu da mu njegovi potčinjeni pružaju dužno poštovanje i pokornost, a za prigovorače, preko crkvene cenzure, odložnom apelacijom, voljom prisutnih, dozvoljavamo punu i slobodnu moć kažnjavanja. Zato onome koji se izabere po zakonu, ako po svom razumu od ovog izbora učinjenog za njega u istoj crkvi želi da dobije ili u pomenutom Sardenskom kapitolu, slobodno neka postupa da ne bi izborom Sardenskog episkopa, pošto bi sama crkva ostala upražnjena, mi kao ranije izvodili nekakvu prejsudiciju. Datum kod Starog Grada, martovskih kalenda, pontifikata našeg u godini četvrtoj. (1290-91)

¹⁵⁷ Res Albaniae, 152.

¹⁵⁸ Theiner, 109-110.

(1290,) 13. decembris. Apud Urbem Veterem.

Nicolaus IV. papa (Michaeli) archiepiscopo Antibarensi mandat, ut cum Mattheo de Dulcinio diacono, de cuius legitimis natalibus dubitetur, cum „adhuc infans ante fores ecclesie s. Iohannis Dulcinensis expositus“ a quadam matrina educatus esset, intuitu pietatis ad presbyteratum et beneficium obtinendum dispenset.

CXLVIII.

Archiepiscopo Antibarensi, ut ecclesie Sardanensi (Sardensi) de episcopo hac vice provideat. Reg. An. IV. ep. 70.

NICOLAUS EPISCOPUS etc. Venerabili fratri . . . Archiepiscopo Antibarensi, salutem etc. Tua nobis fraternitas intimavit, quod ecclesia Sardanensis ecclesie Antibarensi subiecta tanto tempore iam vacavit, quod eius provisio est ad sedem apostolicam legitima devoluta, quamquam postmodum ipsius ecclesie Sardanensis Capitulum dilectum filium Tanusium Archipresbiterum ecclesie Dyocliensis in suum et eiusdem ecclesie Episcopum et pastorem concorditer duxerint eligendum. Quare suppliciter postulabas a nobis, ut cum predicta Sardanensis ecclesia inter nationes perversas posita dinoscatur, et prefatum Capitulum propter loci distantiam, viarum discrimina et onera paupertatis, quibus noscitur pregravari, non possit propter hoc ad sedem se conferre predictam, circa statum ipsius ecclesie, ne pastoris destituta regimine dampnorum perferat detrimenta, dignaremur de solite benignitatis clementia providere. Nolentes igitur, ut predicta ecclesia Sardanensis ex defectu Rectoris incommoda patiatur, et de tue probitatis industria plenam in domino fiduciam obtinentes, tibi providendi hac vice de consilio et assensu dilectorum filiorum . . . Prioris Predicatorum et . . . Guardiani Minorum fratrum ordinum regularium ipsius ecclesie Sardanensis de persona idonea, que tanto congruat oneri et honori, super quo tuam intendimus conscientiam onerare, ac faciendi ei a suis subditis obedientiam et reverentiam debitam exhibere, et contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendi plenam et liberam auctoritate presentium concedimus potestatem. Per hoc autem eidem electo super iure, si quod sibi ratione electionis huiusmodi de se facte in eadem ecclesia competit, aut prefato Sardanensi Capitulo, quoad electionem Sardanensis Episcopi, cum ecclesiam ipsam vacare contigerit, libere possit procedere, sicut prius, nolumus aliquod preiudicium generari. Datum apud Urbem veterem Kalendis Martii, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Papa Nikolaj arhiepiskopu barskom

(1291) 1. marta. Kod Starog Grada.¹⁵⁹

Nikolaj IV papa (Mihailu) arhiepiskopu Barskom daje moć nad crkvom Sardenskom (!), koja se, podložna Barskoj crkvi, "nalazi među pokvarenim narodima", i koja je "već toliko vremena upražnjena, pošto je briga za nju kod Apostolske stolice legitimno opala, premda je poslije kapitul same Sardenske crkve naredio da se voljeni sin Tanusije, arhiprezviter Dukljanske crkve, izabere za episkopa i pastora", - "po savjetu i odobravanju priora Propovjednika i gvardijana Male braće dubrovačkih redova", da se odredi za episkopa.

Darovnica pape Nikolaja đakonu Barskom

CLI

¹⁶⁰*Marinu Petru Caru se dozvoljava da sa Barskom arhidakonijom može da upravlja crkvom S. Marka. Reg. god. IV. ep. 119.*

Episkop Nikolaj etc. Voljenom sinu Marinu Petru Caru, arhidakonu Barskom, pozdrav etc. dolikuje da, iako neko mnoštvo crkava nema crkvena dostojanstva, koja su im zabranjena odlukom svetog Koncila, ipak njih ponekad Apostolska stolica prosljeđuje većom milošću, i to one za koje zna da im treba pomoći valjanim dobročinstvima. Tako je ovdje, jer mi motreći na zasluge tvoje dobrote, i želeći da zbog toga tebi, svakako po razmišljanju najdraže u Hristu ćerke naše Jelene, slavne kraljice Srbije, čiji si klerik i glasnik, učinimo posebnu milost da Barski arhidakonikon koji je s tobom, bez brige za duše i sa takvom brigom za crkvu Sv. Marka, izvan barskih zidina, koju predvodiš, slobodno možeš da ih zadržiš, bez obzira na odluke opšteg koncila ili neke druge suprotne odluke, apostolskom voljom određujemo: da se navedene arhidakonija i crkva uopšte ne obavezuju u dužnim poslušnostima a pomenutoj crkvi Sv. Marka da se nipošto ne sprječava briga za duše. Zato neki etc. od našeg gospodarstva etc. datum kod Starog grada II aprilskih kalenda, pontifikata našeg u godini četvrtoj. (1291)

¹⁵⁹ Res Albaniae, 152.

¹⁶⁰ Theiner, 110-111.

513.

(1291,) 1. martii. Apud Urbem Veterem.

Nicolaus IV. papa (Michaeli) archiepiscopo Antibarensi potestatem concedit ecclesiae Sardanensi (!), ecclesiae Antibarensi subiectae, „inter nationes per-versas“ positae, quae, „tanto tempore iam vacavit,¹⁾ quod eius provisio est ad sedem apostolicam legitime devoluta, quamquam postmodum ipsius ecclesiae Sardanensis capitulum dilectum filium Tanusium archipresbiterum ecclesiae Dyocliensis in suum et eiusdem ecclesiae episcopum et pastorem concorditer duxerat eligendum“, — „de consilio et assensu prioris Predicatorum et guardiani Minorum fratrum ordinum Ragusinorum“²⁾ de episcopo providendi.

CLI.

Marino Petro Czare conceditur, ut cum archidiaconia Antibarensi ecclesiam s. Marci tenere valeat. Reg. An. IV. ep. 119.

NICOLAUS EPISCOPUS etc. Dilecto filio Marino Petro Czare Archidiacono Antibarensi, salutem etc. Licet, ne quis plures ecclesias vel ecclesiasticas dignitates habeat, sacri Concilii Constitutio interdicat, illos tamen nonnumquam apostolica sedes ampliori prosequitur gratia, quos meritis novit potioribus adiuvari. Hinc est, quod nos attendentes tue merita probitatis, ac volentes tibi propter hoc, necnon consideratione Carissime in Christo filie nostre Elene Regine Servie illustris, cuius clericus et nuntius existis, gratiam facere specialem, tecum ut Archidiaconatum Antibarensem sine cura animarum, et ecclesiam sancti Marci extra muros Antibarenses cum cura huiusmodi, quos obtines, libere retinere valeas, generalis Concilii seu qualibet alia constitutione contraria non obstante, auctoritate apostolica dispensamus: proviso quod Archidiaconia et ecclesia predicti debitis obsequiis non fraudentur, et in prefata ecclesia sancti Marci animarum cura nullatenus negligatur. Nulli ergo etc. nostre dispensationis etc. Datum apud Urbemveterem ii. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Papa Nikolaj Maloj braći

*Nikolaj etc. Voljenom sinu... ministru reda Male braće provincije Sklavonije pozdrav i apostolski blagoslov.*¹⁶¹

Ispunjeni smo prekomjernom brigom za sve one koji žele da primaju od našeg učenja sjeme katoličke vjere, jer čujemo, ili opažamo da neki sa određenom zlobom nastoje da ga unize, ili sa pogubnim opovrgavanjima izopače, ili sa zloslutnim ogovaranjima ponize, ili zajedljivim izmišljotinama unište; zbog tih njihovih nemilostivih poduhvata namjeravamo da ih najsrčanije suzbijemo, jer saznajemo da su se oni udružili u za duše najopasniji (nečitka riječ). Upravo, kao što smo saznali, u Principatu Bosne, koji podliježe najmilijem u Hristu sinu S..., slavnom kralju Srbije, toliko je ojačala zabluda nevjerstva da tamo previše njih, sasvim skrenuvši sa puta istine, idući stranputicom laži ka rušenju bedema ortodoksne vjere, čine veoma škodljive lukavštine, koje nastoje da ga sruše podstrecima lažnih argumentacija. Svakako, dopušteno je da marljivost Apostolske stolice svugdje protiv takvog varljivog lukavstva, kako se ne bi ova bolest prostranije raširila, slobodno upotrijebi odgovarajući lijek, ipak zauzimajući se brižno da u pomenutom Principatu služba vjere ima uspjeha, i pošto se sasvim unište ovakve zablude, složnije ojača, nastojimo da se za nju preko nas i drugih pažljivije bdi. Zato smo se pobrinuli da se u navedeni Principat za takvu službu odmah upute neke razborite ličnosti, čije bi časno ophođenje pružilo primjer moralne čistote, a učeni govori utemeljili spasonosno doktrinu, kako bi se u službi pomenutog Principata na ovaj način očistili od rđavih uticaja. Dakle, pošto iz marljivosti tvoje razumnosti spoznajemo utvrđenu vjeru u Boga, tvojoj velikodušnosti preko apostolskog pisma preporukom nalažemo, po savjetu neke pouzdane braće iz tvoga Reda, da izabereš dvojicu od braće onog Reda tvoje administracije, koji su sposobni da na ovaj način izvrše dominikansko djelo, i koji su visoko cijenjeni u životu i ophođenju, snabdjeveni književnim znanjem, upoznati sa narječjem pomenutog regiona ili provincije, i da njima strogom apostolskom moći narediš da djeluju u vrlini pokornosti, za službu Inkvizicije u navedenom Principatu protiv jeretika, na način koji je jasno izložen u drugim našim pismima, koja su, sa jasno naznačenim imenima izopačenosti apostolskom voljom određeni u taj Principat, odlučujemo da zbog izvršavanja pomenute službe Inkvizicije, nastoje marljivo da djeluju. Naime, mi želimo da oba brata koje budeš za to izabrao, i za pomenutu službu koju njih dvojica budu izvršavali na način istaknut u samim pismima, oni sami tu moć i ugled imaju u potpunosti, što je u tim pismima sadržano. Ako ti, ili tvoji vikari u tvom odsustvu, vidite nekog Inkvizitora da se ponekad bude uklonio, da uklonite njega samog i da ga zamijenite drugim koji želimo da ima istu moć i ugled, koliko puta se vama čini da to treba uraditi u savjetovanju koje ste prethodno imali sa nekom pouzdanom braćom. Ako se desi da neko, ili neki od samih Inkvizitora slučajno umre mi, po savjetu neke pouzdane braće, treba da ga zamijenimo drugim iz tog Reda, ili drugima umjesto onog, ili onih koji su umrli, i da bi tako oni koji su na ovaj način postavljeni umjesto onih u potpunosti sa ugledom i moći djelovali, tebi i pomenutom vikaru, ako si ti možda odsutan, dajemo neprestano od prisutnih punu i slobodnu dozvolu. Datum kod Starog Grada u desetim kalendama aprila, pontifikata našeg u godini četvrtoj. (1291)

¹⁶¹ Farlati, VII, 50.

Quos & Mi-
nistro Ord.
Minorum de-
ligi jubet,

Nicolaus &c. Dilecto filio . . . Ministro Ordinis Minorum Provinciae Sclavoniae Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Præ cunctis nostræ mentis desiderabilibus catholice incrementum Fidei affectantes nimio utique dolore replemur, cum audimus aliquos, vel sentimus ad illius depressionem qualicumque malignitate satagere, vel damnabilibus ipsam depravando reprehensionibus, aut detractionibus ei abrogabilibus derogando, seu commentis eandem mordacibus pervertendo; ad quorum iniquis consensenda molimina eo animosius aspiramus ~~in animosius~~ ~~perniciosius~~ eos agnoscimus conspirare. Sane, sicut accepimus, in Principatu Bosniae carissimo in Christo filio nostro S. . . . Regi Serviae illustri subiecto adeo infidelitatis error invaluit, quod ibi quamplurimi a via veritatis prorsus aversi euntes per devia falsitatis pessiferas ad concutiendum orthodoxæ murum Fidei machinas construant molientes ipsum fallacium argumentationum impulsibus demoliri. Verum, licet ubique Sedis Apostolicæ diligentia contra talium dolosam astutiam, ne diffusius huiusmodi serpat morbus, remedium libenter adhibeat opportunum, tamen in Principatu prædicto cupientes anxie, ut negotium Fidei jugi profectu, elisis omnino quibuslibet erroribus, fortius invalescat, studemus ad hoc per Nos & alios attentius vigilare. Providimus igitur in prædicto Principatu ad præsens personas aliquas circumspèctas pro tanto negotio deputari, quarum honesta conversatio exemplum erubuat puritatis, & doctrinam fundunt erudita labia salutarem, ut sacro ipsarum ministerio Principatus prædictus ab huiusmodi contagiis expurgatur. Verum, quia de prudentie tuæ industria firmam in Domino fiduciam obtinemus, discretionis tuæ per Apostolica scripta firmiter præcipiendo mandamus, quatenus de consilio aliquorum Fratrum discretorum tui Ordinis eligas duos de Fratribus ejusdem Ordinis tuæ administrationis idoneos ad huiusmodi opus Dominicum exorandum, qui videlicet

sint vita & conversatione probati, litterarum scientia præditi, & regionis sive provincie præfate idiomatis non ignari, eisque in virtute obedientie discretè Apostolica præcipere auctoritate procuret, ut Inquisitionis officium in dicto Principatu contra hæreticos, credentes, fautores, defensores & receptatores eorum juxta formam in aliis nostris litteris expressam, quas Fratribus prædicti Ordinis Inquisitoribus huiusmodi pravitatis in Principatu eodem auctoritate Apostolica deputandis, non expressis aliquorum nominibus, super exequendo dicto Inquisitionis officio destinamus, exequi studeant diligenter. Nos enim prædictos duos Fratres, quos ad hoc elegeris, & utrumque ipsorum præfatum officium exequi juxta formam in litteris ipsis expressam, ac ipsos illam potestatem, & auctoritatem plenarie habere volumus, quæ in eisdem litteris continetur. Si vero tu, vel Vicarius tuus se absente aliquem Inquisitorem huiusmodi ex aliqua forte causa nonnunquam fore videbitis amovendum, ipsum amoveatis, & substituat is loco ejus alium, quem similem potestatem & auctoritatem habere volumus, quoties vobis, deliberatione cum aliquibus discretis Fratribus dicti Ordinis præhabita, hoc fore videbitur faciendum. Et si aliquem, vel aliquos Inquisitorum ipsorum decedere forte contigerit, Nos substituendi de consilio aliquorum discretorum Fratrum ejusdem Ordinis alium, vel alios loco illius, vel illorum, qui decesserint, ita quod huiusmodi substituti eisdem omnino auctoritate ac potestate fungantur, sibi dissequa Kicagio, si tu absens ~~quodam~~ plenam & liberam tenore præsentium concedimus facultatem. Datum apud Urbem veterem decimo Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno quarto.

Papa Nikolaj barskom episkopu

CLII

¹⁶²*Barskom arhiepiskopu, pošto je tražio dozvolu za novoizabranog episkopa u opustošenom gradu Savi, da može da ga potvrdi i posveti. Reg. god. IV. ep. 281.*

Episkop Nikolaj etc. vrlopoštovanom bratu... Barskom arhiepiskopu pozdrav etc. Preko tvojih, a takođe i pisama najdraže u Hristu ćerke naše Jelene, slavne kraljice Srbije, koja su nam nedavno poslana, saznali smo da u dijelovima Albanije, tik uz Slovene, postoji nekakav grad Sava, koji je vrlo davnim rušenjima propao u svojoj veličini, a njegovi su se susjedi razbježali na razne strane, ali iznova u pomenutom gradu mnogi katolički muževi, potomci samih stanovnika kako se tvrdi, postoje i, takođe, sa raznih strana su došli i sa drugima ujedinjuju stalni običaj, pa sa upornošću traže episkopa, zbog čega su klerici pomenutog grada, pristupajući izboru episkopa, nekog prezvitera, po imenu Petar, čovjeka koji je svakako katolik i vjernik, izabrali za svog episkopa i pastora; a takođe iz tog grada, tražiše sami ponizno i uporno od tvog mitropolitstva, među što ti je povjerena, da potvrdiš ovaj izbor: ali ti nijesi želio da udovoljiš njihovom zahtjevu, prije nego što za to dobiješ dozvolu od nas. Zato nas ti i pomenuta kraljica smjerno molite da se udostojimo da se sa uobičajenom milošću pobrinemo za to. Stoga mi, težeći brižnim naporima povećavanju katoličke vjere, i želeći kako treba da korisno i brzo napreduje, i tvojim i željama same kraljice milostivo udovoljavamo u tome, i vodeći brigu o marljivosti tvoje razboritosti sa posebnom vjerom u Boga, tvome bratstvu preko apostolskih skripata nalažemo, da pošto se upravo pažljivo ispita ispravnost ovog izbora, sa željom birača i zaslugama izabranog, i utvrdiš da je navedeni izbor kanonski, a prikladna ličnost kanonski poznata, njega samog po savjetu voljene braće... priora Propovjednika i... gvardijana iz reda Male braće u Dubrovniku, našom voljom da požuriš da ga potvrdiš, i da njemu izabranom dodijeliš službu posvećivanja, čineći da za tebe od svojih potčinjenih dobija dužnu pokornost i poštovanje. Osim toga, pošto je navedeni izbor, izvršen prema vjerskom propisu, tim klericima o nekoj ličnosti katolički prikladnoj i odanoj apostolskoj vjeri, koja može da podnese toliki teret i čast, prema pomenutoj volji i savjetu samih priora i gvardijana, da ne odlaziš da ga postaviš za episkopa i pastora. Oni koji protivrječe etc. datum kod Starog grada III. trinaestog juna, Pontifikata našeg u godini četvrtoj. (1291)

¹⁶² Theiner, 111.

CLII.

Archiepiscopo Antibarensi, ut de neoslecto in civitate Savae destructa inquirens, eum confirmare et consecrare possit. Reg. An. IV. ep. 281.

NICOLAUS EPISCOPUS etc. Venerabili fratri . . . Archiepiscopo Antibarensi, salutem etc. Per tuas et etiam Carissime in Christo filie nostre Elene Regine Servie illustris litteras nuper nobis transmissas accepimus, quod in Albanie partibus iuxta Sclavos quaedam habetur Civitas, Sava nomine, que iam longi temporis spatio destructioni succubuit, eius incolis per diversa loca dispersis, sed de novo in Civitate predicta quamplures viri catholici de incolarum ipsorum progenie, ut dicitur, existentes, et alii etiam diversarum partium convenerunt, moramque in illa continuam contrahunt, Episcopum cum instantia postulantes, propter quod predictae Civitatis clerici ad electionem procedentes Epi quendam presbiterum, Petrum nomine, virum utique catholicum et fidelem, in suum et eiusdem Civitatis elegerunt Episcopum et pastorem, petendo a te utpote Metropolitano ipsorum humiliter et instanter, ut electionem huiusmodi auctoritate tibi tradita confirmares: sed petitioni eorum annuere noluisti, nisi prius super hoc a nobis licentiam obtineres. Quare tu et prefata Regina a nobis supplicastis humiliter, ut super hoc providere de benignitate solita dignaremur. Nos igitur ad augmentum catholice fidei sollicitis studiis intendentes, et volentes, ut expedit, salubriter et mature procedere, ac tuis et ipsius Regine desideriis benigne annuere in hac parte, gerentes quoque de tue circumspectionis industria fiduciam in domino specialem, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus si, inquisita de modo electionis, eligentium studiis et electi meritis diligentius veritate, dictam electionem canonicam et de persona ydonea invenis canonicè celebratam, ipsam de consilio dilectorum filiorum . . . Prioris Predicatorum et . . . Guardiani Minorum fratrum ordinum de Ragusio auctoritate nostra confirmare procures, ac eidem electo munus consecrationis impendas, faciens sibi a suis subditis obedientiam et reverentiam debitam exhiberi. Alioquin, electione predicta rite cassata, eisdem clericis de aliqua persona catholica ydonea et apostolice sedi devota, que tanto congruat oneri et honori, hac vice auctoritate predicta, de ipsorum tamen Prioris et Guardiani consilio, providere non differas in Episcopum et pastorem, Contradictores etc. Datum apud Urbemveterem III. Idus Iunii, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Papa Nikolaj barskom arhiepiskopu

CLIII

*Istom, da se ovim povodom postara za episkopa Sardenske crkve (vidi gore br. CXLVIII).
Reg. god. IV. ep. 811.*

Episkop Nikolaj etc. Vrlopoštovanom bratu... Barskom arhiepiskopu, pozdrav etc. Onomad nas je tvoje bratstvo izvijestilo da je Sardenska crkva, koja je potčinjena Barskoj, već toliko vremena upražnjena, pošto je njena briga za Apostolsku opala: zato si smjerno zatražio od nas, pošto se pomenuta Sardenska crkva nalazi među opakim narodom, da se oko statusa same crkve, kako ne bi lišena uprave pastora dalje pretrpjela velike gubitke, udostojimo da se zbrine brižnom milošću dobrote. Zato, ne želeći uostalom da pomenuta Sardenska crkva teško strada zbog upražnjenosti i imajući o marljivosti tvoga poštenja puno pouzdanje u Bogu, tebe, u brizi za to, po savjetu i odobravanju voljenih sinova... priora Propovjednika i... gvardijana reda Male braće dubrovačkih o prikladnoj ličnosti za samu Sardensku crkvu, koja je dostojna takvog tereta i časti, nastojimo da oko toga opteretimo tvoju savjest, i da učiniš da njemu njegovi potčinjeni pružaju dužno poštovanje i pokornost, a za prigovorače preko crkvene cenzure, odložnom apelacijom, voljom prisutnih dozvoljavamo punu i slobodnu moć kažnjavanja. A za to ne želimo da Kapitulu te crkve bilo šta uopšte prejudiciramo, kako bi za izbor Sardenskog episkopa, pošto je sama crkva dugo ostala upražnjena, mogao slobodno da postupa kao ranije. Šta treba da učini oko toga, a i za koncesiju episkopa grada Save, o tome smo ti poslali naša pisma, a što ćeš učiniti, da požuriš da nam preko tvojih pisama saopštiš. Datum kod Starog grada V julskih kalenda, pontifikata našeg u godini četvrtoj. (1291)

CLIII.

Eidem, ut ecclesiae Sardanensi hac vice de episcopo provideat (vide supra Nr. CXLVIII.) Reg. An. IV. ep. 811.

NICOLAUS EPISCOPUS etc. Venerabili fratri . . . Archiepiscopo Antibarensi, salutem etc. Pridem nobis tua fraternitas intimavit, quod ecclesia Sardanensis ecclesie Antibarensi subiecta tanto tempore iam vacavit, quod eius provisio est ad sedem apostolicam legitime devoluta: quare suppliciter postulabas a nobis, ut cum predicta Sardanensis ecclesia inter nationes perversas posita dinoscatur, circa statum ipsius, ne pastoris destituta regimine ulterius dampnorum perferat detrimenta, dignaremur de solita benignitatis clementia providere. Nolentes igitur, ut predicta ecclesia de cetero vacationis incommoda patiatur, et de tue probitatis industria plenam in domino fiduciam obtinentes, fraternitati tue providendi hac vice de consilio et assensu dilectorum filiorum . . . Prioris Predicatorum, et . . . Guardiani Minorum fratrum ordinum Ragusinorum ipsi ecclesie Sardanensi de persona ydonea, que tanto congruat oneri et honori, super quo tuam intendimus conscientiam onerare, ac faciendi ei a suis subditis obedientiam et reverentiam debitam exhiberi, et contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendi plenam et liberam auctoritate presentium concedimus potestatem. Per hoc autem Capitulo eiusdem ecclesie nolumus aliquod preiudicium generari, quin ad electionem Sardanensis Episcopi, cum ecclesiam ipsam vacare contigerit, libere possit procedere sicut prius. Quod autem super hoc et etiam super concessione Episcopi Civitati Save facienda, pro qua tibi nostras litteras mittimus, feceris, nobis per tuas litteras intimare procures. Datum apud Urbemveterem v. Kalendas Iulii, Pontificatus nostri Anno Quarto.